

ΕΞΗ ΜΗΝΕΣ ΧΩΡΙΣ ΗΛΙΟ

(Άρθρο του Γάλλου περιηγητού Ζακ Ντιζιέ)

ΙΝΕ γνωστόν ὅτι στίς ἀρκτε τοῦ Βορείου Παγωμένου Ψευκοῦ, ὁ πού ζοῦν οἱ Ἐσκιμῶς, ἡ νύχτα διαρκεῖ ἔξη ὀλόκληρους μῆνες.

Ἐνα βῶδου τοῦ Νοεμβρίου, ὁ ἥλιος δέει ἐκεῖ γιά νά μή ξαναγυρεῖ, παρά μόνο μετὰ μισό χρόνο.

Οἱ κάτοικοι τῶν ψυχρῶν ἐκείνων χωρῶν βλέπουν με ἀπέλπιστο τό χροσὸ ἀστέρη τῆς ἡμέρας νά ἐξαφανίζεται στὸν ὄριζοντα τὸ βῶδου αὐτὸ τοῦ Νοεμβρίου. Ἐξέρον πὺς δὲν θὰ τὸ ξαναδοῦν παρά μόνο τὴν ἀνοιξή.

Πόσοι τάχα θὰ ἔχουν τὴν ἐπιθυμία νά τὸ ξαναδοῦν; Πόσοι θὰ μποροῦσαν ν' ἀνδῆξουν στὴ φοβερὴ νύχτα τῶν ἔξη μῶνδων;

Ἐπὶ ἔξη ὀλόκληρους μῆνες, οἱ διασπορευμένοι Ἐσκιμῶς πρῆται νά παλαίφουν με τίς στεφάνεις καὶ τὴν φρίκη ἐνὸς ἀγάνταστον καὶ σκοτεινοῦ χειμῶνα.

Καὶ διερωτῶμαι κανεῖς:

— Γιατί οἱ Ἐσκιμῶς μῶνδων σὲ τέτοια ἀπαίσιμα μῆρη; Γιατί; Γιατί οἱ πρόγονοὶ τους ἔζησαν ἐπὶ αἰῶνες στίς χῶρες αὐτές. Γιατί ἔχουν ἀνηθίσει στὸ φοβερὸ καιρὸ καὶ, ἀν ἐχθόντοσαν νά ζῆσαν στὰ δικά μας θερμὰ μῆρη, θὰ πῆθαιναν τὸ καλοκαίρι ἀπ' τὴ γῆσθ. Ὁ ἥλιος μας θὰ σκότινε τοὺς Ἐσκιμῶς, ὅπως τὸ καιρὸ τῆς διαιῆς τους χροσὸς θὰ σκότινε τοὺς Ἐσκιμῶς τῆς τροπικῆς Ἀφρική.

Ἦν αὐτὰ δὲα ἰσως οἱ Ἐσκιμῶς ἀντέχουν στὸ σκοτεινὸ καὶ στὸν χειμῶνα τῶν ἔξη μῶνδων, καὶ μάλιστα οὔτε πιστεύουν ὅτι ἀπόχουν μῆρη τῆς γῆς τὰ ὅποια φωτίζει ὁ ἥλιος ὄλο τὸν χρόνο.

Ἐνας γέρος Ἐσκιμῶς μοῦ ἔλεγε κάποτε:

— Ἐσεῖς, οἱ ἀνθρώποι με τὰ λευκὰ πρόσωπα, λέτε πολλὰ ψεφιατά. Μὰ δὲν μπορεῖτε νά μας πείσετε ὅτι στὰ μῆρη σας ὁ ἥλιος ἀνατέλλει κάθε μέρα. Ἄν ἦταν έτσι, ὅπως τὸ λέτε, τότε πολλὰ γοῆγορα θὰ τελείωνε τὸ... λάδι τῶν.

Πάντως, ἡ ἔξαιμνη νύχτα στίς Ἀρκτικές χῶρες, δὲν εἶνε ἀπόλυτα σκοτεινὴ, ὅπως φαντάζονται οἱ Εὐρωπαῖοι. Τὸ λευκὸ στρώμα τοῦ χροσοῦ, τὸ ὅποιο σκεπάζει πάντα τὸ ἔδαφος καὶ, κάποτε, ἡ ἀνταίγεια τοῦ πολικοῦ σέλιου, φωτίζουν ἢ ἕνα φῶς ἀδύνατο καὶ μυστηριώδες τίς ἀχανεῖς παγωμένες ἐκτάσεις, στίς ὁποῖες κατοκοῦν.

Μολοντί οἱ Ἐσκιμῶς ἀντέχουν στὸ καιρὸ, ἰσπερῶν ἐν τούτοις ποὺ ἀπὸ ἔλλειψη τροφῶν καὶ ὄλο τὸ διάστημα τοῦ σκοτεινοῦ χειμῶνα, γιατί δὲν μποροῦν οὔτε νά κινηθῆσουν, οὔτε νά ψαρεύουν.

Παρ' ὅλ' αὐτὰ, μερικὸ Εὐρωπαῖοι ἰσρατόστολοι ἔχουν τὸ θάρρος καὶ τὸν ἠρωσμο νά προνοῦν ὀλόκληρο τὸν χειμῶνα τους στὴν χῶρα τῶν Ἐσκιμῶν.

Πρῆται: νά διαβάσῃ κανεῖς τὸν Ἡμερολόγιον αὐτῶν τῶν εἰρηῶν» γιά νά καταλάβῃ πόσο ἐπιφῶνουν μόνο καὶ μόνο γιά νά διαδόσουν τὴν θρησκεία τοῦ Χριστοῦ στὰ παγερὰ καὶ μακρονὰ ἐκείνα μῆρη. Στὸ Ἡμερολόγιον ἐνὸς Γάλλου ἰσρατοστολοῦ τοῦ τάγματος τῆς Ἀσπίλης Μαρίας, διαβάζουμε μεταξὺ ἄλλων:

«Σήμερα, 17 Νοεμβρίου, ὁ ἥλιος ἔλαψε γιά τελευταία φορὰ. Δὲν θὰ τὸν ξαναδοῦμε, παρά στὸ τέλος τοῦ Ἀπριλίου».

Γρωτῶμαι τίς σελίδες τοῦ Ἡμερολογίου αὐτοῦ καὶ διαβάζουμε πάλι:

«Σήμερα, 24 Ἀπριλίου, ὁ ἥλιος φάνηκε στὸν ὄριζοντα. Εἶχαμε νά τὸν ἰδοῦμε ἀπὸ τίς 17 Νοεμβρίου».

Ἄ, ἡ ἐπάνοδο αὐτὴ τοῦ ἡλίου... Μὲ πόση λαχτάρα κ' ἀγανάκη τὴν περιμένουν οἱ Ἐσκιμῶς!... Μερικὰ φωτεινὰ σημάδια στὸν ὄριζοντα, σάν ἑλαφρὲς πινελιὲς ζωγράφου, προαναγγέλλουν τὸ μεγάλο γεγονός.

Οἱ πιὸ ἡλικιωμένοι καὶ πιὸ πεπειραμένοι Ἐσκιμῶς, ὀρίζουν τὴν ἀκριβὴ ἡμερομηνία τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ τὸ σημεῖο τοῦ ὀρίζοντος ἀπὸ τὸ ὅποιο θὰ προβάλλῃ ὁ πορφυρὸς δίσκος.

Καὶ προετοιμάζονται ὄλο νά ἐορτάσουν τὸν ἐξαναγερσμοῦ με δειπνά καὶ με χοροῦς.

Τὴν ὀρισμένη ὥρα, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, ἐγκαταλείπουν

τίς καλύδες τους τίς καμουάνας ἀπὸ χροῦ, πού τίς ξαπώνουν μεγάλες λάμπες με λάδι τῆς φῶρας, καὶ πῶν ὄλο μαζί καὶ περιμένουν σὲ μὰ χειμῶνα πεδιάδα ἢ στὴν κομῆρὴ ἐνὸς λόφου.

Περσμένοι πρὸς τὴν ἀνατολή, οἱ μάγοι-ἰσραῖ, ἀπαγγέλλουν ἀνάλογα προσηφείες, γιά νά ἐξορκίσουν τὰ κακὰ πνεύματα, τὰ ὅποια ἐπιζητοῦν νά κρατήσουν τὸν ἥλιο στὸ πῶντα σκοτεινὸν...

Καί, ἡ ἐπιπέσει τῶν μάγων, θρησθεῖον.

Ὁ ἥλιος προβάλλει σὲ μὰ στιγμή στὸν ὄριζοντα, περικαλλωμένον ἀπὸ χροσὲς καὶ πορφυρὲς ἀκτίνες, καὶ οἱ Ἐσκιμῶς τὸν ἰσποδέχονται με ζωηρὲς χροσὲς. Τοῦ μῶνδων ὅπως θὰ μολοῦσαν σ' ἕνα πλάσμα ζοφταντο, ὅπως σ' ἕναν ἀκαταμάχητο σφηνῆ, τὸν ὅποιο ξαναβλέπουν ἐπειτὰ ἀπὸ ἕνα μακροχρόνιο χροσισμὸ, καὶ φωνάζουν:

— Νά ἰσπῶν, πού ξαναβῶντε, καὶ μὰς, χροσὲ μὰς ἡλιε...

— Μὰς εἶχεξ ἔξαῖσει τῶσων καιροῦ;

— Γιατί ἔβινει τῶσων μῶνδων μὰς;

— Ὁ μῶνδων μὰς ἀρκτε καιροῦ;

— Ἐλα, ἔλα νά μὰς ξαναδόσῃς τὴν ζοή!...

Καὶ ὕστερα ξαναγροῦζουν στίς καλύδες τους, ὅπου τρῶνε με πολλὴν ὀρεξή. Τὰ φαγητὰ τους κάθε ἄλλο παρὰ ὀρεκτικὰ εἶνε γιά τους Εὐρωπαῖοι. Τὸ κροσῶτερο ἀπ' αὐτὰ εἶνε: σάντα καμουάνη ἀπὸ τὸ αἶμα φῶρας λυωμένο σὲ βραστὸ νερὸ, χροσὲς χροσὲ — γιατί πού θὰ τὰ εἶσσαν τὸν χειμῶνα στὸν παγωμένον ἔδαφος; — καὶ χροσὲς καμῶνα ἄλλο καμουάνη, ἐκτὸς ἀπὸ λίγο ἄλατι.

Ἡ σάντα λυωτὸν αὐτὴ, τῆς ὁποῖας μοναχὰ ἡ μερομὰ θὰ ἔκανε ν' ἀφῆσθ ἕνας Εὐρωπαῖος, ἀποτελεῖ τὴν πιὸ μεγάλην ἀπόλαυση γιά τους Ἐσκιμῶς καὶ διαρκῶς σερῶν βράζει ἐπάνω στὴ λάμπα με τὸ λάδι τῆς φῶρας, ὅπως τὸ τσάι στὸν σαμοθάρι τῶν Εὐρωπαῖων.

Ἄλλα ἐξαιρετικὰ φαγητὰ τῶν Ἐσκιμῶν εἶνε τὸ σερῶν τῆς πρῶνας, τὸ ἄλλο τοῦ τραβῶν καὶ μῶρα παγωμένα, τὰ ὅποια τὰ τραγαῖζουν ὀλόκληρα, ὅπως τῶνδε εἰσὶ τὰ ξερὰ γλυκίσια καὶ τὰ παρ-μάδια.

Ἐπειτὰ ἀπὸ τὸ δειπνο, ὀρχεῖται ὁ χοροῦ, ἀπὸ τους ἡχοῦς τῶν μεγάλων τυτῶνων.

Τραγουδιστὲς καὶ χοροῦδοι, κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν χορῶν, ἀπαγγέλλουν στίχους καὶ θινους πρὸς τὸν ἥλιο, στὸν ἥλιο τὸν εὐεργέτη, τὸν φίλο τῶν ἀνθρώπων, τὸν πατέρα τῆς φῶρας καὶ τῆς ζοῆς.

Κανεῖ ἄλλως τε λαὸς στὸν κόσμο δὲν ἔχει τῶσων λόγους νά πορτάξῃ τὴν ἐπινοδο τοῦ ἡλίου, ὅπως οἱ Ἐσκιμῶς.

Βέβαια, τὸ τέλος τῆς πολικῆς νύχτας δὲν εἶνε γιά τους Ἐσκιμῶς ἡ ἀρχὴ μῶνδων, ἀλλὰ ἡ ἀρχὴ μῶνδων.

Μὲ τὴν ἐπάνοδο τοῦ ἡλίου, ὁ ἀέρας γίνεται πιὸ γλυκῶς ἀπὸ πρῶς σὲ μέρα. Καὶ σὲ λίγο, ὁ ἥλιος θὰ σπορτίσει ἀρκτεθ θερμοτήτα καὶ θ' ἀρχίσουν νά λυώνουν σιγα-σιγα ἡ ἀτέρες καὶ οἱ τοῦρῶν τῶν καμουάνων ἀπὸ χροῦ καλύδων. Καὶ τότε οἱ Ἐσκιμῶς ἀντικαθιστοῦν τίς καλύδες τους αὐτές με σιμηρὲς ἀπὸ δῆμα ζῶων. Σιγα-σιγα δὲ τὸ παγωμένον ἔδαφος μαλακώνει καὶ κατοῦν ἀσχετῶτα πρὸς γρηγορὰ με ζοῖτα καὶ με μικροσκοπικοῦς θινους, γυσιατοῦς λυωσῶνα.

Μελίσσες, πεταλοῦδες καὶ ἄλλα διάφορα γῆνοια ἔρχονται, χροσὲς νά ἔξῃ κανεῖς ἀπὸ τοῦ, καὶ γερνοῦνται νῆστο στὰ πετογυατὰ λυωσῶνα με τὰ μεθυστικὰ τους ἀρσῶματα.

Ἐπειτὰ ἀπὸ τὸν ἔξαιμνη λῆθαρο, ἡ ζοή ξαναγροῦζει. Ἡ λινεξ καὶ τὰ ποτῶμα ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τους πάγους καὶ οἱ Ἐσκιμῶς ἐσπεῖδουν νά ψαρεύουν με τὰ δίχτυα καὶ με τ' ἀγκιστρία τους ὀσλακῶς καὶ τίς μορφοῦνες, πού ἀφῶνῶν στὰ μῆρη ἐκείνα.

Ἄλλ' ὁ λαὸς αὐτὸς, ὁ ὅποιος τρέφεται ὄλον τὸν χειμῶνα με κροσὲς καὶ με αἶμα, τρῶσει με πολλὴν εὐχαριστία τὴν ἀνοιξή, ὀχι τόσο τὰ φῶρα, ὅσο τὰ εὐωδιασμένα ἀνθη τῶν θινων καὶ τίς πῆξες τῶν ζοῦτων, πού εἶνε ἡ μόνη βλαστῆς στὸ ξερὸ ἐκείνο ἔδαφος.

Καί, κάποτε, κατὰ τὸν Ἀῖγωνατο, τὸ νερὸ τῶν μικρῶν λιμνῶν θερμαίνεται ἀρκτεθ ἀπὸ τὸν ἥλιο, ὅστε νεοὶ καὶ γῆροι μποροῦν νά πάρουν, χροσὲς κίνδου, τὸ μπάνιο τους.

Ἐπειτὰ ἀπ' ὅλ' αὐτὰ καταλαβαίνετε ἀκόμα καλύτερα γιατί οἱ Ἐσκιμῶς χαρετοῦν με τῶσων ἐνθουσιασμοῦ τὴν ἐπάνοδο τοῦ ἡλίου.

Ἐνας Ἐσκιμῶς με τὰ σκυλιὰ τοῦ ἔλκιθρου τοῦ, στίς περσμένες ἐκτάσεις τοῦ Πόλου